

تاریخ عثمانی انجمنی

۱ کانون اول
۱۳۳۲

بدنجی سنہ
نومبر ۴۱

مجموعہ سی

خوارزمشاهان دن : جلال الدين منكبرتى

(۴۰ نجى نسخه دن مابعد)

۱۷ - . سلطان محمد خوارزمشاه ايله امراسى آره لرينه نفاق
براقق صورتيله سلطان مشاراليهى امراسندن آيرمق ايجون
جنكزخانك استعمال ايدوب موفق اولدنى حيله

جنكزخان اترارى ضبط ايتديكنده ترك بمالككنده سلطانك وزىرى
بولتان الصفى الاقرع ك اتراده نأجى بولتان بدرالدين العميد خان مشاراليهك
حضورينه چيقدى . سلطان محمد خوارزمشاه اترارى ضبط ايتديكنده
پدرى قاضى العميد وعمجهسى قاضى منصورى وعمزاده لرى برادرلرندن
بعضرئى قتل اتمه سندن طولايى سلطان مشاراليه كين بسله ين بوبدرالدين
ديدى كه « اقربامى اولديرتديكندن ناشى دنياده الكزياده بغض ايتديكم
سلطان محمد خوارزمشاهدر . مشارالهدن انتقام آلق ايجون ايجاب
ايدرايه جانمى بيله فدايه حاضرم . لكن سلطان محمد صاحب قدرت
بيوك برپادشاهدر . عكربنى بوحوالى به طاغيتانه آلدانمايكر . ياننده
كللى عكر واردر . آرزو ايدرسه كنيش اولان بمالككندن بوندن قات
قات فضله عكر چيقار ايلور، رايحه كوره برجيله يايلىماليدر كه سلطان ،
امراسندن توهم ايتسون، سلطان مشاراليه ايله والدهسى آره سنده كى منافرتى ده
ييلديره رك بويايده اوزون اوزادى به قونوشديلر وبدرالدين العميد ،
سلطانك والدهسى اقرپاسندن اولان امرانك آغزندن مکتوبلر اويدير-
ماسى خصوصده اتقاق ايتديلر . بدرالدين العميد اويديردنى مکتوبلرده

« بز تركرك ممالكنندن سلطانك والدهسى خدمتده بولنقى اوزره چكلكدك
 وسلطانك دشمنلى بولنان ملكره قارشو كنديسنه ياردم ايتدك .
 بوسايهده آنلى مقلوب ايدوب مملكنى ضبط ايتدى . حالبوكه شمدي
 والدهسنة اطاعت ايتمه بور . والدهسى آندن يوز چورمه كزى ايتيه بور .
 كله كزه منتظرز . ، مآلنده اداره لسان ايتمش ايدى .
 چكزخان بومكتوبلىرى ظاهرده فرارى حقيقتده مأمور اولان
 خواصندن برى ايله سلطانه كوندردى . بومزور مکتوبلردن دنيا
 سلطانك باشه زندان كسدی . امرایي تحكيم بلاد بهانه سيله اطرافه
 طاغيتدی .

چكزخان ، خواصندن دانشمند حاجي خوارزمده بولنان ترکان
 خاتونه كوندروب : « اوغلكزك سزه قارشو نه قدر اطاعتسزك ايتديكنى
 اوكرنديكز . ايشته بن امراندن بعضلريه متفقاً اوزرينه كيديورم .
 اداره كزده بولنان ممالكه تجاوز ايديه چك دكلم . جيحون حدود اوله رق
 خراسان و خوارزم جهتلىرى طرفدن تلم ايتك اوزره معتمدلر كزدن
 برى كوندركز . ، ديديرتدى . ترکان خاتون بوتكليفدن اوركوب جواب
 رينه على المجله خوارزمى براقوب چيقدى .

۱۸ آلتى يوز اوزن آلتى سنهسى صوكلرنده ترکان خاتونك

خوارزمندن چيقماسى

چكزخانك ايلجيسى وسلطان محمد خوارزمشاهك جيحون كتارندن
 ومه تبعاً بلا حرب قاچماسى خبرى عين زمانده كلديكى جهته ترکان
 خاتون بك مضطرب اولدى . اك دكرلى خزينه لريله سلطانك حرملرى
 و چوققلىرى برابر آلوب خوارزمندن چيقدى . بوسيرهده ترکان خاتون ،
 نامنى قيامته قدر لغت ايله ياد ايتديره چك برحر كنده بولوندى كه اوده
 خوارزمده اسير بولنان ملكلره ملك زاده لرى ومراتب عاليه صاحبلىردن

سلطان طغرل سلجوقینک ایکی اوغلی وبلخ صاحبی عمادالدین و اوغلی ترمذ صاحبی ملک بہرامشاہ و بامیان صاحبی علاءالدین و ووش صاحبی جمال الدین عمر و بلاد ترکدن سقناق صاحبک ایکی اوغلی و یوقاریدہ ذکر کی کچن صدر جہان برہان الدین محمد و قرنداشی افتخار جہان ایلہ ایکی اوغلی ملک الاسلام و عزیز الاسلام کبی اون ایکی کئی بی قتل ایتدیرمہ سیدر . ترکان خاتون یوللری ای بیلن صاحب یارزک مخدومی صورت لقیلہ ملقب عمر خانی برابر آلدی . صورت تلقیب ایدلہ سنہ سبب برادری هندو خان موقع امارتہ کچدیکندہ بوتک کوزلرینہ میل چکیلہ سنی امر ایتمش ایدی . بواشہ مأمور اولان ذات عمرہ آجید یقندن میل چکمه مش ایدی . هندو خان اولونجہ ترکان خاتون هندو خان بزم قیلہ مزدن واقربا مزدن برقادین ایلہ تاهل ایتمش ایدی بہانہ سبلہ ممالکنی ضبط ایدنجہ یہ قدر عمر خان اون برسنہ کندینی کور کوسترمش ایدی .

عمر خان کوزلرینی آچوب مملکتی آلق اوزرہ سلطان محمد خوارزمشاہ کندی . سلطان ایہ کندینہ یالکز صورتور خان عنواتی و یرمک ایلہ اکتفا ایتدی .

صداقت ایلہ خدمت ایدن عمر خانی ترکان خاتون یارزہ مواصاتندہ فرار ایتمہ سنی ایچون اولدیردی .

ترکان خاتون مازندران قلمہ لرندن ثابت حصین اولان ایلال قلمہ سندنہ تقرر ایتدی . سلطان محمد خوارزمشاہ اولدیکی اطہیہ فرار ایدنجہ یہ قدر ترکان خاتون معیتی ایلہ برابر ایلال قلمہ سندنہ قالدی . ایلال قلمہ سی درت آی محاصرہ دن سوکرہ تسلیم اولدی . ترکان خاتون اسیر ایدیلہ رک جنکز خانہ کوندرلدی . جلال الدینہ آرہ صیرہ خبری کلور ایدی . جلالک وفاتندن سوکرہ نہ اولدیقتی بیلمس . ترکان خاتونک ایلر و گلن آدملرندن بری اولان بدرالدین ہلال مشارالہایی خلاص ایتمکدن امیدنی کنجہ کندینی قاچوب جلالہ کلش و بیوک مرتبہ لہرہ کچمش ایدی . بوہلالدن

ايشيتدم ترکان خاتونه برابر قاجايي تکليف ايتدم . « آی چيچاک » ک اوغلتک کولکه نه می صيغناچم . (آی چيچاک جلال‌الدينک والده سنک اسميدر .) جنکز خانک ياننده حقير يشامق دها خيرليدر ديدی . ترکان خاتون جلال‌الدينی اصلا سومن ایدی .

ايلال قلمه سی تسليم اولندينی زمان سلطان محمدک سنأ اک کوچک اوغلی اولان « کاجی شاه » صاغ براقيلهرق ديگر کوچک اوغللرينک جمله سی اولديرلش ایدی . ترکان خاتون بونک ايله متلی اولور ایدی . نهایت برکون جنکز خان بونی ده بوغديردی . سلطانک قيزلرني شو بو تزوج ايتدی . انجق سمرقند صاحبي سلطان السلاطين عثمان خانک زوجہ سی اولان « خان سلطان » ی جنکز خانک اوغلی دوشی خان تزوج ايتدی . ازلاغ شاهک همشیره سی بولنان ترکان سلطانی ده جنکز خان طرفندن ایلچی اوله رق کلن حاجب دانشمند آلدی .

وزیر نظام الملک محمد بن صالحک حالته کلنجه ابتدا تامارلر اکا اکرام ايتديلر . دوشی خان خوارزمه مالک اولونجه به قدر آلمان اسپرلر آرمنده سلطانک مغنه لرندن غایت کوزل اولان بنت زونکيجه ده بولنيور ایدی . بو قیزی جنکز خانک کوزلرني ابي ایدن کمال زين الکحال السمرقندی ايتدی . خان ده اکا باغشلادی . کحال غایت چيرکين ایدی . مغنه قیز آنی ايتمه ديکندن ايکی اوچ کون وزيرک ياننده قالدی . کحال قیزه کله سی ايچون براقچ دفعه خبر کوندرمش اولدينی حالده کله ديکندن جنکز خانه شکایت ايتدی . بو شکایت اوزرينه غضبه کلن جنکز خان وزیر مشارالهی قتل ايتيردی .

۱۹ — ترکان خاتونک سيرتي واحوالندن برنبده

ترکان خاتون يمک او يماقلرندن ياووت قيله سندن ایدی . شانی بوجه لنديکی زمان « خداوند جهان » ديه تليقب اولتمش ایدی . ترک

پادشاهلاردن جنكشى خانك قىزى ايدى . ايل آرسلانك اوغلى تكش
 ايله ازدواج ايتش ايدى . سلطان محمد تختة چيقدينى زمان يمك قيله لرى
 جوارلرنده بولسان ترك عشيرتلى ايله برابر سلطان محمدك خدمته
 كبرديلر . بود ورتله سلطان محمدك شوكتى آرتدى . بوندن طولايى تركان
 خاتون تحكه قالمش ايدى . سلطان محمد ضبط ايتدىكى يرلردن مطلقا
 بيوك برقىنى تركان خاتونه تملك و تخصيصى ايدر ايدى .
 تركان خاتون رآى و تدبير صاحبي ايدى . لكن سفاك ايدى . خيراتى
 چوقدر .

شاهلردن يدى ذات كاتبتده بولنور ايدى . برحمله برى سلطاندىن
 ديكرى تركان خاتوندىن يكديكرينه مابن ايكى امرنامه كيتسه هانكى
 امرنامه نك تاريخى مؤخر ايسه آنكله عمل اولنور ايدى .
 تركان خاتونك توقى طغراسى « عصمة الدنيا والدين الغ تركان
 ملكة النساء العالمين » و علامتى ده « اعتصمت بالله و حده » اولوب قالين
 قلم ايله كنديسى يازار ايدى . يازيسى تقليد اولونامايه جق قدر غايت
 كوزل ايدى .

(مابعدى وار)

احمد توحيد يوسف ضيا